



**- Vet du ikke
hvem jeg er?**

Metoderapport til SKUP 2012

Foto: Scanpix

Tittel på prosjektet: «Vet du ikke hvem jeg er?» Martin Kolbergs press mot offentlig ansatte.

Publisert: Drammens Tidende og Lierposten fra 6. desember 2012 og ut året. Prosjektet er fortsatt ikke avsluttet. Se vedlegg 2 for alle publiserte saker.

Redaksjonenes adresser og telefonnumre:

Drammens Tidende
Bragernes torg 2 A
Postboks 7033
3007 Drammen
Telefon: 32 20 40 00

Lierposten
Vestsideveien 9 C
3400 Lier
Telefon: 32 24 07 60

Journalistenes adresser og telefonnumre:

Ragnhild Ask Connell, 992 46 664, ragnhild.ask.connell@dt.no

Silje Sjursen Skiphamn, 916 09 220, silje.skiphamn@dt.no

Pål A. Næss, 951 22 627, pal.ness@lierposten.no

Postadresser: Samme som redaksjonene

Innledning

Det hadde lenge versert rykter i Lier om at Martin Kolberg, bygdas mektige stortingsrepresentant, parlamentariske nestleder for Ap og tidligere partisekretær, brukte sin posisjon for det den var verdt. Ryktene sa at når det var noe Kolberg ville oppnå for seg selv eller sin familie, kunne han både møte opp og ringe. Fikk han det ikke som han ville, kunne han bli nokså ufin. Det var da han spurte: «Vet du ikke hvem jeg er?».

Nettopp dette spørsmålet ble tittelen Drammens Tidende brukte på førstesiden under et bilde av Martin Kolberg 7. desember 2012. Dagen før hadde Drammens Tidende og Lierposten slått opp at Kolberg hadde forsøkt å presse rådmannen og kommuneadvokaten i Lier i en politisak som gjaldt hans stedatter. Den voksne stedatteren var anmeldt for grovt bedrageri av Lier kommune, men saken hadde blitt henlagt av politiet etter det som framsto som en svært mangelfull etterforskning. Etter klage fra Lier kommune, omgjorde statsadvokaten henleggelsen og påla Søndre Buskerud politidistrikt å etterforske saken på nytt og vurdere å utvide kretsen av mistenkte.

Da Drammens Tidende og Lierposten begynte å jobbe med saken høsten 2012, var det svært lite som tydet på at politiet hadde gjort som statsadvokaten hadde pålagt dem. Bedragerisaken ble sendt tilbake til Lier lensmannskontor, hvor den ble etterforsket av en politibetjent som brukte 60 prosent av arbeidstiden sin på patrulje og 40 prosent på etterforskning. I Drammen, en knapp mil unna, satt ekspertene i økonomiavsnittet i Søndre Buskerud politidistrikt. Til tross for at Lier kommune hadde fått et brev fra politiet om at økonomiavsnittet skulle overta saken, lå den fortsatt hos det lokale lensmannskontoret. Den massive medieomtalen fikk imidlertid Søndre Buskerud politidistrikt på nye tanker. Tirsdag 11. desember kunne Drammens Tidende slå opp at økonomiavsnittet overtok etterforskningen med umiddelbar virkning. Saken etterforskes nå for fullt og har ifølge politiet høy prioritet.

Drammens Tidende har også satt søkelys på manglende kontroll med utbetalingene til brukerstyrt personlig assistanse (BPA). Dette er et hjelpemiddel for at funksjonshemmede skal kunne leve et fritt liv ved å benytte seg av assistenter de selv styrer. Kolbergs barnebarn har en av Norges mest omfattende BPA-ordninger, og det er som arbeidsleder for hennes assistenter at stedatteren er anmeldt. Denne saken har likhetstrekk med flere bedragerisaker i Sverige, hvor en granskingsrapport har konkludert med at mellom ni og 15 prosent av alt som ble utbetalt til BPA i 2010 var basert på fusk. I 2013 har vi fortsatt å skrive om BPA og drammensfirmaet Uloba, som er landets største private leverandør av BPA.

Bakgrunnen for arbeidet

Pål er redaktør i Lierposten, som kommer ut hver torsdag i Lier kommune. Lier er også en av de største og viktigste kommunene i Drammens Tidendes dekningsområde. I 2011 ønsket Lier sammen med de 15 andre kommunene i Vestregionen å legge BPA-ordningene sine ut på anbud og avslutte sine kontrakter med Uloba. Dette skapte mye bråk blant BPA-brukerne, som jobbet hardt opp mot både politikere og media for å få kommunene til å snu. Pål dekket denne prosessen tett og var i den forbindelse i kontakt med flere pårørende og brukere, samt kommunen og Uloba. Det var her han ble klar over hvilken rolle Martin Kolberg spilte som pårørende i barnebarnets BPA-ordning.

Pål fikk informasjon om at Kolbergs sterkt funksjonshemmede barnebarn hadde en av de mest omfattende BPA-ordningene i Norge. Denne ordningen skulle Kolberg aktivt ha medvirket til at hun fikk. Vi visste også at han jobbet rikspolitisk for å rettighetsfeste BPA, og at han da han fungerte som

parlamentarisk leder for Ap, hadde gått ut mot sin egen statsråd i VG. Dette skjer svært sjelden i Arbeiderpartiet, som har tradisjon for å holde interne stridigheter unna pressen. Kolberg er flere steder omtalt som en varm forkjemper for rettighetsfesting av BPA, men at han hadde personlige interesser i denne saken, hadde ikke blitt offentlig omtalt tidligere. Å gi alle funksjonshemmede rett til BPA, har vært omstridt. Kommunene frykter at det vil bli svært dyrt, og at det vil føre til en urettferdig fordeling av knappe kommunale midler.

Pål fikk også høre om anmeldelsen av Kolbergs stedatter. Tipset gikk på at det kunne være snakk om svært store summer, og at politiet hadde gjort lite for å etterforske saken. Det gikk også rykter om at lensmannen i Lier og Kolberg kjente hverandre godt. Noen mente at dette kunne ha bidratt til at saken mot stedatteren hadde blitt henlagt etter en mangelfull etterforskning.

Samtidig var det flere aspekter ved Kolbergs rolle i Lier som var interessant å se nærmere på. Det vakte oppsikt da han plutselig engasjerte seg i en omstridt sak om asylmottak på Lierskogen sommeren 2011. Han omtalte seg selv da som ombudsmann, og fortalte i et intervju med Lierposten at han hadde en sterk stemme inn i det juridiske og byråkratiske miljøet. Vi har også undret oss over hvorfor stortingsrepresentanten ikke har hatt mer støtte i hjemkommunen enn det han har hatt. Et eksempel på dette var en lang diskusjon på et formannskapsmøte. Formannskapet diskuterte en henvendelse fra Kolberg, som ønsket å få en time med politikerne. Det ville de ikke gi han, og diskusjonen endte med at Kolberg ble avspist med en halvtime. Alt dette lå i bakhodet da vi begynte å jobbe med saken.

Det jobber bare én journalist i Lierposten i tillegg til Pål. Etter hvert som Kolbergs rolle i BPA-saken ble tydeligere, innså Pål at han ikke hadde kapasitet til å jobbe med saken alene. Det ble viktigere at saken ble jobbet frem, enn at han skulle sitte på informasjonen selv. Drammens Tidende og Lierposten har samme eier og en stoffutvekslingsavtale. I september, henvendte Pål seg til Drammens Tidendes nyhetsredaktør Hege Breen Bakken som umiddelbart tente på saken. Hun koblet på Silje siden hun tidligere hadde jobbet med BPA og Uloba, som leverte BPA-tjenestene til Kolbergs barnebarn da bedrageriet skal ha foregått. Etter noen uker med jobbing til og fra med denne saken, skjønnte Silje at hun trengte mer hjelp enn Pål kunne gi. Da ble også Ragnhild involvert.

Sentrale problemstillinger

Det var flere sentrale problemstillinger da prosjektet startet for alvor i slutten av oktober:

- Hvorfor har Kolbergs barnebarn en av Norges beste BPA-ordninger?
- Er det noe kritikkverdig i denne BPA-ordningen?
- Hva gikk anmeldelsen av Kolbergs stedatter ut på?
- Hvorfor ble saken henlagt etter det som framsto som en mangelfull etterforskning?
- Hadde Kolberg forsøkt å påvirke offentlig ansatte og politiet i stedatterens sak?

Disse problemstillingene sto seg godt, men vi utvidet arbeidet med nye problemstillinger etter hvert som vi jobbet videre med saken. Her var det flere spor å følge, men vi forsøkte å avgrense arbeidet til disse hovedsporene:

- 1) Politikk:
 - Hvordan hadde Kolberg jobbet politisk for å rettighetsfeste og styrke BPA?
 - Hvilken rolle hadde Kolberg da Arbeiderpartiets landsmøte snudde i siste liten når det gjaldt rettighetsfesting av BPA?
- 2) Politiet:

- Hvorfor hadde politiet brukt så lang tid på etterforskningen?
 - Hvorfor hadde statsadvokaten bedt om ny etterforskning?
 - Hvor sto saken nå?
 - Hvorfor ble Lier kommune ignorert i sine henvendelser til politiet?
- 3) BPA:
- Hvem var i målgruppen for å få brukerstyrt personlig assistanse?
 - Hva sa lover og forskrifter om denne ordningen?
 - Hvor mange timer hadde en gjennomsnittsbruker?
 - Hvor mange timer var den største ordningen i Norge på?
- 4) Uloba:
- Hvilken rolle spilte Uloba i denne saken?
 - Hvordan hadde det vært mulig for Uloba å administrere BPA-ordningen uten å oppdage det påståtte misbruket av midler?
 - Hvordan har Uloba klart å tjene seg opp millionverdier når de framstiller seg selv som et non-profit samvirke?

Organiseringen av arbeidet

Selv om Pål's henvendelse kom tidlig på høsten, var det først i slutten av oktober vi fikk satt av tid til å jobbe med saken. De første ukene jobbet vi med andre saker samtidig som vi så smått begynte arbeidet med Kolberg-saken. Fra midten av november ble det i Drammens Tidende jobbet full tid med saken fram mot publisering 6. desember 2012. Vi måtte ta utallige kvelds- og helgetimer i bruk til bakgrunnssamtaler, intervjuer, leting etter og lesing av dokumenter. Som redaktør av en lokalavis med små ressurser, fikk Pål ganske raskt ansvar for noen få hovedkilder. Silje og Ragnhild fikk oppgaven med å grave fram dokumentasjon og opplysninger via et mangfold av kilder. Utgangspunktet var å gå bredt ut på leting etter all mulig informasjon om de involverte parter og BPA-ordningen som sådan.

Nyhetsredaktør Bakken tok kontakt med IJ for å få gravehjelp. Ståle de Lange Kofod ble invitert til gravemøte den 15. november. Da var vi allerede godt i gang med arbeidet, og møtet ble en bekreftelse på at vi hadde riktig fokus og brukte de riktige metodene.

Vi har i stor grad arbeidet etter tradisjonelle journalistiske metoder:

1. Bakgrunnssamtaler og offisielle intervjuer med et bredt spekter av kilder.
2. Innsyn i postlister, sakspapirer og offentlige dokumenter.
3. Dokumentøk på nettet.

Som journalister i lokalpressen er det ikke så ofte vi får anledning til å jobbe sammen på større saker over tid. Vi prøvde og feilet litt før vi fikk etablert gode rutiner på deling av informasjon. Løsningen ble en mappe på Dropbox. Vi skrev utfyllende referat fra alle bakgrunnssamtaler og delte det i mappen. Den hadde kun journalistene og nyhetsredaktøren adgang til. Her la vi også ut alle aktuelle dokumenter, intervjuer, rapporter, referat, presseoppslag etc. Slik kunne vi få nøyaktig informasjon om hva som ble sagt i samtaler og intervjuer vi ikke selv deltok i, og tilgang til dokumenter de andre hadde funnet underveis i arbeidet.

Vi forsøkte også å passe godt på hverandre i de to redaksjonene. Med kontor en mil fra hverandre, måtte vi være nøye med å sette av tid til å diskutere både journalistiske og etiske utfordringer underveis. Særlig for Pål som jobber i en svært liten redaksjon til vanlig, har dette vært verdifullt.

Etter hvert som publisering nærmet seg, brukte vi mye tid på formuleringer og presentasjon. Den siste uken og underveis i publiseringen ble det naturlig nok lite tid til å jobbe med saken i løpet av den normale arbeidsdagen. Vi måtte ta kveldene til hjelp for å få jobben gjort. Den dagen første sak ble publisert, fikk vi også hjelp av andre journalister i redaksjonen til å følge opp sakene med reaksjoner på nett og i avis. Dette var svært verdifullt siden vi fikk mulighet til å konsentrere oss om neste dags oppslag. Digitaldesken fulgte dessuten med på hva andre medier publiserte. Vi ville nødig ble slått på noe i egen sak. Dette gjorde oss i stand til å jobbe saken fremover. Vi brukte også mye tid på sitatsjekk, diskusjon med Kolberg og sampublisering de siste dagene.

Vi laget en detaljert publiseringsplan for de første dagene på forhånd. Vi bestemte oss for å holde tilbake så mange detaljer som mulig i de første sakene slik at ikke andre (og større) medier skulle komme på sporet av det vi satt på. I den første saken skrev vi for eksempel ikke at Kolbergs stedatter var anmeldt for bedrageri med midler tilknyttet datterens BPA-ordning. I ettertid ser vi at det gjorde saken mer «ullen» enn den hadde trengt å være, og utpå dagen publiserte vi en egen nettsak med innholdet i anmeldelsen. Flere riksmedier kastet seg på saken de to første dagene. Vi kunne med glede konstatere at ingen av dem klarte å grave opp noe vi ikke hadde.

Metode- og kildebruk

Denne saken har blitt til gjennom intens kildepleie, omfattende dokumentjakt og inngående lokalkunnskap.

Enkle dokumentøk på nettet viste seg å være nærmest resultatløse, bortsett fra noen interessante nyhetsoppdrag om Kolberg og hans datter. Vi lyktes bedre da vi ba om innsyn i dokumenter knyttet til Lier kommunes anmeldelse, offentlige sakspapirer, vedtak og rapporter. Men vi fikk desidert mest informasjon gjennom muntlige kilder, og brukte mye tid på disse. Nesten alle kildene vi har kontaktet, har sagt ja til å snakke med oss. Strategien var å be om en uformell prat først siden mange av kildene våre ikke er vant til å snakke med journalister. Senere ble de som sa ja til det, formelt intervjuet.

Vi valgte med omhu hvem vi snakket med når. De vi visste eller antok hadde lojalitet til Kolberg, ventet vi å snakke med til kort tid før publisering. Vi ønsket å holde arbeidet vårt skjult så lenge som mulig. Det var to grunner til det: 1) Vi visste vi satt på en god sak, og ville ha nok tid til å jobbe den fram før noen andre fikk vite om det. 2) Vi ønsket ikke at Kolberg med sitt brede nettverk skulle få informasjon om hva vi jobbet med. Derfor var det få både i redaksjonen og privat som visste hva saken gjaldt. Denne strategien lyktes vi med. Da vi kom til konfrontasjonsintervjuet med Kolberg, tok vi han fullstendig på senga. Han sverget «ved Haakon Lie» på at han ikke visste at politietterforskningen av stedatteren var tatt opp igjen.

Pål er den som har desidert flest kilder i Lier av oss tre. Ragnhild er fra og bor i Lier, men dekker Drammen og politikk for Drammens Tidende. Silje har hovedansvar for helsedekningen og skriver

også om politikk. Hun hadde svært få kilder i Lier da arbeidet med denne saken startet. Pål hadde allerede snakket med mange sentrale personer, men ville at de andre to også skulle få muligheten. Å få ukjente kilder til å prate med journalister de ikke har noe forhold til om såpass delikate ting, er vanligvis ikke enkelt. Vi løste dette ved at Pål «solgte inn» Silje og Ragnhild til kildene. Han ringte dem, fortalte at vi tre samarbeidet og gikk god for journalistene fra Drammens Tidende. I tillegg fortalte Pål oss det han visste på forhånd, slik at Silje og Ragnhild kunne stille kildene de riktige spørsmålene. Dette fungerte svært bra!

Presset kommunetopper

Vi startet et systematisk arbeid med å få bekreftet ryktene om Kolbergs mange telefoner. Hvem ringte han til, på vegne av hvem, og hva sa han egentlig? Vår egen erfaring er at Kolberg svært ofte tar telefoner i stedet for å benytte seg av e-poster og SMSer. Vi visste det ville gi oss en tilleggsutfordring når det gjaldt å dokumentere innholdet i samtalene. Det skulle imidlertid vise seg at de som hadde opplevd å bli oppringt av Kolberg husket innholdet i samtalene meget godt. Rådmannen i Lier hadde til og med skrevet det ned på en lapp. Der det var mulig, dobbeltsjekket vi innholdet med kilder rundt personene, som for eksempel kolleger som husket episoden. Vi sjekket også at tidspunktene for samtalene stemte overens med den informasjonen vi satt på, og sjekket kildenes troverdighet via andre uavhengig kilder.

Rådmann Hans-Petter Christensen og kommuneadvokat Anneke Borgli var etter hvert villige til å fortelle om hvordan de hadde blitt irettesatt av Kolberg. Vi var overrasket over hvor detaljert de fortsatt husket episodene. Det sa oss at Kolberg hadde gjort et sterkt inntrykk på dem. Til rådmannen skal Kolberg uttalt at han ikke var til «å skubbe seg på», et uttrykk han er sitert på i media flere ganger. Kolberg truet også med å anmelde kommunen for falsk anmeldelse. Kommuneadvokaten skal han ha tatt til side etter et møte: «Han var tydelig sint og sto tett oppi ansiktet på meg», fortalte hun. Vi hadde også en kilde som hadde vært vitne til denne episoden.

Kolbergs kontakt med kommunetoppene som vi nå fikk bekreftet, var av en slik art at det måtte bli en egen sak, uavhengig av politisaken vi jobbet med parallelt. Kolberg selv innrømmet å ha tatt direkte kontakt på sin voksne stedatters vegne, men ønsket ikke å si noe om innholdet i samtalene. Han mente dessuten det var hans rett som borger i Lier å ringe hvem han ville. At hans kontakt ble oppfattet som ubehagelig på grunn av hans posisjon, hadde han ingen forståelse for. Selv om Kolberg mente at han var en vanlig bestefar, ble han ikke oppfattet slik av dem han kontaktet.

I ettertid har vi tenkt at vi kunne gjort mer ut av disse telefonene. Hva hadde skjedd hvis rådmannen eller kommuneadvokaten hadde latt seg presse og sagt at de ville trekke anmeldelsen mot Kolbergs stedatter? Hadde det da vært snakk om korrupsjon? Poenget er at Kolberg ikke visste hvordan personene i den andre enden ville reagere da han tok opp telefonen og ringte.

Kolbergs forsøk på å presse rådmannen og kommuneadvokaten i Lier ble hovedoppslaget i saken som sto på trykk 6.12.12:

● Kolbergs stedatter anmeldt av Lier kommune for bedrageri ● Kolberg kontaktet rådmann og kommuneadvokat

Presset kommunetopper i politisak

Toppdykket i Lier faller seg presentert av Martin Kolberg da stedatteren ble anmeldt for bedrageri av Lier kommune.

LIER

Rådmann i Lier, Hans Chr. Christensen ble kontaktet av Martin Kolberg som advokat for Lier kommune i forbindelse med anmeldelsen av stedatteren for bedrageri. Han ble kontaktet av advokatkollegaen, advokat Martin Kolberg som advokat for Lier kommune.

Christensen ble kontaktet av advokatkollegaen, advokat Martin Kolberg som advokat for Lier kommune. Han ble kontaktet av advokatkollegaen, advokat Martin Kolberg som advokat for Lier kommune.

Christensen ble kontaktet av advokatkollegaen, advokat Martin Kolberg som advokat for Lier kommune. Han ble kontaktet av advokatkollegaen, advokat Martin Kolberg som advokat for Lier kommune.

Christensen ble kontaktet av advokatkollegaen, advokat Martin Kolberg som advokat for Lier kommune. Han ble kontaktet av advokatkollegaen, advokat Martin Kolberg som advokat for Lier kommune.

Christensen ble kontaktet av advokatkollegaen, advokat Martin Kolberg som advokat for Lier kommune. Han ble kontaktet av advokatkollegaen, advokat Martin Kolberg som advokat for Lier kommune.



HANS CHR. CHRISTENSEN, RÅDMANN I LIER KOMMUNE



MARTIN KOLBERG, ADVOKAT



MARTIN KOLBERG, ADVOKAT. Christensen ble kontaktet av advokatkollegaen, advokat Martin Kolberg som advokat for Lier kommune. Han ble kontaktet av advokatkollegaen, advokat Martin Kolberg som advokat for Lier kommune.

«Vet du ikke hvem jeg er?»

Kommunetoppene var ikke de eneste som hadde blitt kontaktet av Kolberg. Vi opplevde at svært mange i Lier hadde hørt om Kolbergs telefoner på vegne av ulike familiemedlemmer. Bortsett fra et par unntak, var samtlige villige til å snakke om det, og uttrykte tilfredshet over at vi var interessert i å skrive om det. Dette hadde tydeligvis irritert mange. Utfordringen var bare at få var villige til å stå frem i avisen. Det var viktig for oss å ha åpne kilder på disse samtalen. Via bakgrunnsamtaler fikk vi tips om de tre offentlige ansatte som til slutt turte å stå frem med navn. Dette skjedde etter mange samtaler, mye bearbeiding og juridiske vurderinger. Vi valgte å konsentrere oss om disse kildene i avissaken, selv om vi hadde en rekke andre anonyme kilder – inkludert tidligere toppansatte i kommunen. Vi brukte snøballmetoden for å finne fram til disse kildene. En samtale ledet til et navn, som igjen ledet til andre og dermed flere samtaler.

Da saken sto på trykk, tonet vi ned fokuset på de ansatte ved for eksempel å ikke bruke bilde av dem. Vi brukte også tid på å forklare konsekvensene av å stå fram i avisen. Kolberg er en mektig person, og det var ikke nødvendigvis bare Drammens Tidende som var interessert i en slik historie. Svært mange av kildene hadde opplevd kontakten som så problematisk og ukomfortabel at de fortsatt har negative tanker om Kolberg når han opptrer i det offentlige. Da vi kontaktet dem, ble de minnet på opplevelsen av å bli oppringt:

- Jeg må få ringe deg tilbake. Jeg grøsser bare ved tanken på de årene, sa en kilde da vi fortalte hva henvendelsen gjaldt.

Kildene som var ansatt i det offentlige, var svært bekymret for at de skulle bryte taushetsplikten ved å snakke med oss. Vi brukte derfor mye tid på å finne en måte de kunne uttale seg på slik at taushetsplikten ikke ble brutt. Vi rådførte oss med avisens egen advokat, Sjak Haaheim. Også kildene søkte råd hos advokater der de jobbet. Advokatene kom alle til den samme konklusjonen: Taushetsplikten gjaldt ikke en stebestefar. Vi gikk ikke inn i detaljer om innholdet i samtalene når Kolberg ringte på vegne av steddatteren eller barnebarnet. Vi anså heller ikke det som det vesentligste i kontakten.

DT 7.12.12:

NYTETTER 9 DRAMMEN TIRSDAG 7. DESEMBER 2012 DRAMMEN TIRSDAG 7. DESEMBER 2012 NYTETTER 6

KOLBERG-SAKEN Offentlig ansatte følte seg presset av Ap-veteranen



Eksperte: Gal måte
 En offentlig ansatt i Drammen ble presset av Ap-veteranen Martin Kolberg. Han ble pålagt å offentliggjøre informasjon som var under taushetsplikt. En ekspert mener dette er en gal måte å håndtere saken på.

Tok gjentatte telefoner i barnebarnets sak
Kolberg: - Vet du ikke hvem jeg er?

Flere offentlig ansatte ringer på Martin Kolbergs (Ap) oppførsel i telefonen.

LIER
 Det er ikke bare i saken om barnebarnet som Lier som opplyser om at han har hatt kontakt med Kolberg.

... (rest of the article text) ...

Kontakt med politiet:

Etter hvert som vi snakket med flere kilder, dukket det stadig opp nye rykter. En av våre viktigste avklaringer var å finne ut hva som var sant og hva som ikke var det. En av hypotesene gikk på at lensmannen og Kolberg sto hverandre nær. Kunne dette ha noe med henleggelsen å gjøre? Arne Lauvålien har vært lensmann i Lier i over 20 år, og bor i samme boligfelt som Kolberg. Flere vi snakket med mente at de kjente hverandre godt. Det var ikke usannsynlig at telefoner var blitt tatt mellom de to. Dette måtte vi ta hensyn til i det videre arbeidet vårt. Hvis det stemte at de var venner, antok vi at terskelen ville være lav for å ringe hverandre når vi tok kontakt om saken. Derfor planla vi intervjuene med Kolberg og lensmannen på samme dag, tre dager før publiseringsdato.

Lensmann Lauvålien var først ute. Han kunne imidlertid avkrefte telefoner i tilknytning til steddatterens sak. Han fortalte selv om en svært begrenset kontakt med Kolberg, og kjente ham best gjennom media. Lauvålien hadde dessuten liten kunnskap om selve anmeldelsen, og kjente ikke til at Kolberg hadde ringt hans etterforsker i saken. Denne informasjonen kom fra Kolberg selv senere samme dag. Både Kolberg og politietterforskeren bekreftet samtalen, men avviste at den var problematisk. Lier lensmannskontor er i samme politidistrikt som noen måneder tidligere hadde

mottatt telefon fra daværende stortingsrepresentant Inga Marte Torkildsen (SV) i en barnefordelingssak. Denne saken ble slått stort opp i rikspressen. Torkildsen måtte tåle kross kritikk for å ha blandet seg inn i politiets arbeid. Flere kilder i politiet bekreftet at Kolbergs henvendelse ikke ble oppfattet på samme måte. Dermed ble denne kontakten tonet ned i artiklene vi skrev.

DT 6.12.12:



BJØRGE GJORT MØR: Politibefal Bjørge Mør ved Søndre Buskerud politistasjon er selvkritisk i bordsamtalen med Martin Kolbergs stedatter. Vi hadde gjort mer i første runde. Jeg er enig med det statsadvokaten sier når han ber oss på saken på nytt, sier Vi.

● Statsadvokat grep inn ● Politiet tar selvkritikk for dårlig arbeid

Må etterforske på nytt

Statsadvokaten beordret ny etterforskning av Martin Kolbergs stedatter etter at politiet først henla saken.

LIER

Uto og et halvt år etter at Lier kommune anmeldte kinnens forbedring, er saken fortsatt ikke ferdig etterforsket. Politiet i Søndre Buskerud henla først saken, men fikk den smalt i etterforskningen. Han krevde grundigere arbeid.

«Etterforskningen må gjenopptas, og politiet bør vurderer om det er grunn til å undersøke av minnet», skriver statsadvokat Lier i tilsynet i et brev Drammens Tidende og Lærposten har fått tilgang til.

25. mars 2010:	4. mai 2011:	1. juni 2011:	September 2011*	20. april 2012:	5. juni 2012:	Nå:
Lier kommune anmelder saken.	Saken henlegges etter bevisets stilling.	Lier kommune klager på henleggelsen.	Lier kommune purrer på politiet uten å få svar. *Purring ble opphevet 21. oktober 2011, 28. november 2011 og 27. februar 2012.	Lier kommune ber Statsadvokaten se på saken.	Statsadvokaten beordrer ny etterforskning.	Lier lensmannskontor etterforsker på nytt.

Statsadvokaten har påpekt ting som burde vært gjort, og det er vi helt enige i.

ARLE VIST, politimester Søndre Buskerud politistasjon

Engvick ved Lier lensmannskontor og deler responsen Kolberg fikk.

Kritisk kommune

Lier kommune er svært kritisk til politiets arbeid. Rådmann Hans Petter Christensen påpeker at det ikke er alle de politivikene som er undersøkt i etterforskningen. Politiet fastholder om at Kolberg trolig ikke har påvirket den sak som er i etterforskningen på et noe kriminelt nivå.

«Vi oppfattet det som en påvirket sak. Han har ikke lagt noe press på politiet, annet enn et brev som er som et brev fra en gammel, foreldre politibefal Børge Mør», sier Christensen.

Tar selvkritikk

Lier lensmann Arne Luvøllen berisner spørsmål om etterforskningen til politidirektør Jarle Vist. Han bekrefter at saken er tilbake i Lier.

«Det er de som har saken og har ansvar for den. Vi har vært durt om økonomianvænter har holdt inn, men har kommet til at det ikke trengs. Men de er tilgjengelig for etterforskning, sier Vist.

Hvorfor ble saken henlagt?

«Vi mente vi ikke ville gå inn i denne saken og har henlagt den etter bevisets stilling.

Statsadvokaten har påpekt ting som burde vært gjort, og det er vi helt enige i, sier Vist.

Tar dere selvkritikk på håndteringen av denne saken?

«Ja, vi kunne håndtert saken ut fra økonomianvænter i Søndre Buskerud politistasjon ble lobbet inn. Det skjedde ikke. Vi mener dette er utfordring som fortjener økonomisk kompetanse, sier Christensen.

Ønsker avklaring

Rådmann Christensen ønsker avklaring.

«For oss hadde det vært vel å godgjøre og påstandene i anmeldelsen ikke stemmer, sier han og forventer at saken tas på alvor.

«Når politiet gjør som i denne saken, gir de inntrykk av at de ikke ønsker å se anmeldelsen og er satt til å forvirre folkesjakkets ressurser. Da kan vi ikke tolerere misbruk eller se på at det blir en skjev fordeling mellom dem som har behov for ressurser, ønsker han.



Søkelys på Kolbergs personlige engasjement

Drammens Tidende og Lærposten skriver i dag om hvordan rådmannen og kommunestyrere i Lier opplevde at de ble presentert av Martin Kolberg etter at hans stedatter var anmeldt av kommunen for bedrag.

Grunnen til at vi skriver om dette er at Martin Kolberg er en av de mest aktive politikerne i regionen og i norsk politikk de siste årene, og at han har engasjert seg så sterkt personlig i sin datters sak at det opplevtes som ubehagelig av de involverte kommunene.

Det betyr søkelys ikke at Martin Kolberg har vært med på noe ulovlig. Selv om saken er anmeldt av kommunen, og selv om statsadvokaten har krevd ny etterforskning av saken, så betyr det heller ikke at hans stedatter har gjort noe ulovlig. Det saksrettslige fagrettsmyngheten og eventuelt tettevesnet avgjør.

Kolbergs engasjement i denne saken har offentlig interesse på grunn av hans maktposisjon, og det er i tråd med medienes samfunnsoppdrag å rette et kritisk søkelys på makttutøvelse. Kolberg har vært parlamentarisk medlem og nestleder i Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité i den siste perioden, og for det var han partisekretær i Arbeiderpartiet.

Ut fra dette får offentligheten vurdere om dette er uproblematisk av Kolberg å engasjere seg slik personlig i sin datters sak, eller om det går ut over de ramme som har gjelde for våre sentrale politikere. Spesielt når det nå har vært sagt at saken er såpass spesiell at statsadvokaten har bedt om en ny etterforskning.

Denne saken er krevende sett opp for den tar opp personlig forhold, og fordi saken opplevtes så ulikt av Kolberg og de involverte kommunen. På bakgrunn av det som bekreftet, så er det riktig å publisere denne kritikken. Det kan søkelys oppleves som en belastning for familien en vanskelig tid. Å være en så sentral politiker gir stor makt og påvirkning på mange måter, og kan også være en fordel i mange situasjoner. Men det innebærer også at offentligheten må ikke er søkelys på seg selv og sine handlinger når det er grunnlag for det.

Drammens Tidende og Lærposten har gått grundig inn i denne saken fordi det er viktig å være kritisk på fakta i saken og for at dette fortsettes er aktuelt.

Det er ingen indikasjon på at de tilkenn som har bekræftet denne saken eller tilfallet til at dette har blitt kjent, har noe å gjøre med å skade Arbeiderpartiet eller Kolbergs politikk. Som det går fram av artiklene, så handler dette om sakspågang på hvordan Martin Kolberg har gått fram i kommunen for å hjelpe sin datter i en vanskelig sak.

I denne saken er ikke den anmeldte stedatteren identifisert ut over relasjonen til Kolberg. Det er i tråd med DT's praksis av å ikke offentliggjøre identitet med mindre det er av interesse for offentligheten og saken er av betydning for offentligheten, og derfor er det tillagt stattdaten om etterforskningen.

Kommentar



Jule Meny:

torsdag til lørdag

Julebonus og julelotteri på ett og samme kort!

Vinn matvarer for **200,-**

Julens knallkjøp!

Etterrett luke i skiver

49,90 pr. stk

Julens knallkjøp!

Fersk skrikostek

39,90 pr. kg

Julens knallkjøp!

Pepperkakeleide

19,90 pr. kg

Julens knallkjøp!

Oppvaskede friske bær

3 for 2

Tilbud

Frukt og grønnsaker

+30%

Tilbud

Kjøttstappe/erteresting

19,90 pr. stk

MENY

Du får så mye mer

To og et halvt år etter at Lier kommune anmeldte kvinnen, og fem dager etter at Drammens Tidende og Lierposten først skrev om saken, ble den endelig overført til økoavsnittet i Søndre Buskerud. Her etterforskes den nå med «full styrke», og det er satt to etterforskere på saken.

DT 11.12.12:

I LOKALMILJØETS TJENESTE SIDEN 1832 Drammens Tidende

• UKE 50 • NR. 290 • LØSSALG KR. 20,00

Tirsdag 11. desember 2012

• TIPS: 03232 • FLERE NYHETER PÅ DT.NO



FOTO: SVEN-ERIK RØED

Bedragerisaken, hvor Martin Kolbergs stedatter er anmeldt av Lier kommune, sendes nå fra lensmannskontoret i Lier til økonomiavsnittet i Søndre Buskerud politidistrikt. Påtaleansvarlig Dag Einar Lyngås uttaler at saken må få en grundigere gjennomgang. - Vi må gå inn og se på saken med nye øyne, sier han. **SIDE 8-9 OG LEDERSIDE 2**

Opptil 70% Timestilbud fra 20:00

Onsdag 12. desember: Nattåpent til 24

Se tilbudene på akerbrygge.no

aker brygge
Discover More

Landets største?

For å bekrefte hypotesen om at Kolbergs barnebarn har Norges mest omfattende BPA-ordning søkte vi informasjon både hos Helsedirektoratet, Helse- og omsorgsdepartementet, SSB og KS. De kunne bekrefte at de aldri hadde hørt om en så omfattende ordning, men kunne ikke gå god for at det er landets største. Dette finnes det altså ikke oversikter over.

Konfrontasjonsintervju:

Tre dager før planlagt publisering avtalte vi et intervju med Kolberg på hans kontor på Stortinget. Vi hadde egentlig tenkt å gjøre intervjuet dagen etter, men Kolberg var opptatt med stesønnens rettsak, som hadde tatt mer tid enn planlagt. Dermed måtte vi kaste oss rundt tidligere enn vi hadde

tenkt. Kolberg ble irritert da vi ikke ville si nøyaktig hva saken gjaldt, men fastslo at «nå er du vanskelig, Ragnhild, men jeg nekter aldri å stille til intervju, så dere får komme.» Vi troppet opp med to journalister og én fotograf, så godt forberedt som vi kunne være. Kolberg ønsket ikke å kommentere hverken forholdene rundt datterens anmeldelsessak eller innholdet i samtaler med rådmann og kommuneadvokaten. Han kunne ikke huske å ha sagt «vet du ikke hvem jeg er?» til offentlig ansatte, men kunne på oppfølgingsspørsmål ikke avkrefte at han har sagt dette i samtaler. Vi så en enorm positiv effekt av å være to journalister i dette intervjuet. Når den ene kom litt ut av det, var den andre på pletten og omvendt. Samtalene ble tatt opp på bånd og skrevet ut i sin helhet etterpå.

Vi hadde i en tidlig fase inkludert en av våre faste fotografer samt han som har ansvar for grafikken i redaksjonen. Dette gjorde det enklere for oss å konsentrere oss om våre oppgaver da vi kjørte intervjuene, og det var en stor fordel for dem slik at de var godt forberedt til å løse sine oppgaver.

Reaksjoner

Reaksjonene etter den første saken lot ikke vente på seg. Kolberg-saken ble plukket opp av samtlige riksmidier utover dagen, og hyppig delt og kommentert på avisenes nettsider og i sosiale medier. Kolberg sendte raskt ut en pressemelding der han fastholdt at det var en privatsak, og at han har den samme retten til å stå opp for barn og barnebarn som alle andre. Han sto fram i flere intervjuer i riksmidierne som et offer med utsagn som «vi har grått mer enn dem». Ap-politikere var raskt på banen for å gi sin støtte til Kolberg.

Kritikken mot avisen kom først på publiseringsdag to, da vi omtalte barnebarnets BPA-ordning. Da var det flere som mente vi hadde gått for langt i å beskrive kostnader og omfang. Dette har vi drøftet under «Ethiske problemstillinger».

Etter saken «Vet du ikke hvem jeg er» tikket det inn med meldinger om at Kolberg hadde tatt lignende telefoner i en rekke sammenhenger. Vi valgte å ikke bruke for mye tid på å forfølge disse tipsene, men valgte i stedet å jobbe videre med saker vi allerede var i gang med. Henvendelsene ble allikevel en bekreftelse på Kolbergs metode.

Kolbergs partikollega og leder for Kontrollutvalget i Lier gikk hardt ut mot Ap-toppen to dager etter første sak. Paul Christian Justad var opprørt over Kolbergs metoder, og ville nødvendig drive valgkamp for Kolberg til høsten. Samme dag møttes styret i Lier Ap til hastemøte om Kolberg-saken. Hovedpersonen inviterte seg selv, og skal ha bli bedt om å ikke la det gjenta seg. Resultatet var en slags beklagelse: «Når noen på saksbehandlernivå har oppfattet meg som aggressiv eller truende, har jeg ikke noe problem med å beklage det», sa Kolberg etter møtet.

Drøye to uker etter at den første saken sto på trykk, mottok Kolberg trampeklapp da han enstemmig ble valgt til å stå på toppen av Buskerud Aps stortingsliste.

Etiske problemstillinger

Denne saken inneholder en rekke vanskelige etiske problemstillinger vi har vært nødt til å håndtere underveis. Den egentlige hovedpersonen i denne saken er Kolbergs sterkt funksjonshemmede barnebarn. Vi har hele tiden vært opptatt av å beskytte henne, og det eneste vi har publisert av opplysninger om henne, er at hun er voksen, at hun er en kvinne og at hun bor hjemme hos sin mor. I tillegg har vi skrevet at hun sannsynligvis har en av Norges mest omfattende BPA-ordninger, og at det innebærer at hun får hjelp 303 timer i uka. Vi har ikke skrevet alderen hennes eller hvilken diagnose hun har. Dette for å anonymisere henne mest mulig. Barnebarnets sterke funksjonshemming gjør også at hun ikke er i stand til å oppfatte at det blir skrevet om henne og familien i pressen.

Vi diskuterte lenge hvordan vi skulle håndtere anonymiseringen av Kolbergs stedatter. Vær Varsom-plakatens punkt 4.7 maner til forsiktighet rundt omtale av personer «i forbindelse med klanderverdige eller straffbare forhold». Man skal særlig vise varsomhet ved omtale av saker på et tidlig stadium av etterforskningen. Da vi publiserte den første saken, var saken først etterforsket og henlagt. Men siden statsadvokaten hadde begjært saken gjenopptatt, var den fortsatt på et tidlig stadium i den nye etterforskningen.

Det var flere grunner til at vi valgte å skrive at det var Kolbergs stedatter som var anmeldt for bedrageri. Vær Varsom-plakaten punkt 4.7 sier også at det kan være berettiget å identifisere personer som er omtalt i forbindelse med klanderverdige eller straffbare forhold for eksempel «når omtaltes identitet eller samfunnsrolle har klar relevans til de forhold som omtales, eller der identifisering hindrer at uskyldige blir utsatt for uberettiget mistanke». I dette tilfellet var det helt klart at Kolbergs samfunnsrolle som folkevalgt og parlamentarisk nestleder for Arbeiderpartiet hadde en klar relevans til de forholdene som ble omtalt. Vi mente han hadde forsøkt å presse offentlig ansatte i kraft av sin posisjon som en kjent og mektig politiker. Vi vurderte å omtale stedatteren som «et familiemedlem», men kom fram til at det ville utsette uskyldige for uberettiget mistanke. Et avgjørende punkt for oss ble at det ikke er mulig å finne ut hva kvinnen heter ved hjelp av nettsøk. Man kan altså ikke søke på «Kolberg» og «stedatter» eller «Kolberg» og «datter» og få treff på navnet hennes.

Vi hadde hele tiden i bakhodet at Kolberg er en kjent person med tunge tillitsverv. Vi snakket mye om at de vi skrev kunne få store konsekvenser både for han og hans familie. Derfor har vi gjennom hele prosessen vært opptatt av å ta så mye hensyn til familien som mulig. Vi har tonet ned vinklingen på sakene, vi sitter på langt flere detaljer om saken enn vi har publisert hittil, og vi har forsøkt å porsjonere sakene utover slik at den samlede belastningen ikke skulle bli for stor. Tore Tønnes tragiske skjebne har flere ganger blitt nevnt for oss mens vi har jobbet med denne saken. Vi mener vi har tatt tilstrekkelig hensyn både til Kolberg og hans familie i de sakene vi har publisert.

Beskyldninger om brudd på taushetsplikten

I starten av arbeidet med denne saken var vi svært usikre på hvordan vi skulle skaffe oss den informasjonen vi trengte. Informasjon om folks helsetilstand og hjelpebehov kan unntas offentlighet etter offentleglova §13. Da vi for alvor begynte å søke på stedatterens navn, fant vi ut at hun ved flere anledninger hadde stått frem i riksmidlene med sin handikappede datter. Der sto antall timer hun har i BPA-ordningen, hvor mange assistenter som jobbet der og diagnose. Disse intervjuene ga

oss også nye detaljer. I ett av intervjuene sto det for eksempel at hun hadde fått BPA etter et vedtak i et formannskapsmøte i Lier kommune for en tid tilbake. Det syntes vi var svært spesielt. Vi lette gjennom formannskapsprotokoller for to år før vi fant vedtaket. Det var unntatt offentlighet den gangen, men vi ba om ny vurdering. Våre argument for innsyn var dokumentets alder og at det lå en engangsbevilling over Lier kommunes budsjett på 1,5 millioner kroner. Vi viste også til at selv om det var taushetsbelagte opplysninger i dokumentet, kunne ikke hele dokumentet unntas. Både Silje og Ragnhild har vært på kurs om offentlighet på IJ, og kunnskapen om det aktuelle lovverket kom godt med i denne prosessen. Vi fikk innsyn i vedtaket med personopplysningene sladdet. Ordlyden i vedtaket bekreftet den kompliserte og krevende situasjonen rundt denne BPA-ordningen, slik mange av kildene våre hadde beskrevet.

Denne saken har ved mange anledninger blitt behandlet politisk i Lier kommune. Vi ba om innsyn i alle saker i formannskap og kontrollutvalg som hadde med BPA å gjøre. Vi fikk innsyn, men alle personopplysninger var sladdet med hjemmel i offentleglova §13. Vi ba også om innsyn i en byggesak som gjaldt den aktuelle kvinnen. I en søknad om å få bygge ut huset, hadde hun inngående beskrevet datterens helse og hjelpebehov. Byggesaker er offentlige. Vi har også fått ut sladdede dokumenter fra blant andre Fylkesmannen i Buskerud, Arbeidstilsynet og Helsedirektoratet. Det skal svært mye til før et dokument i sin helhet kan unntas offentlighet. Vi mener de offentlige instansene vi har vært i kontakt med i denne saken har praktisert offentleglova korrekt.

Etter at vi hadde publisert saken «Koster Lier kommune seks millioner i året», ble kommunen fra flere hold beskyldt for å ha brutt taushetsplikten. Både stortingsrepresentanter fra Arbeiderpartiet, synsere i kommentarfeltene og representanter for handikappedes organisasjoner mente Lier kommune hadde gitt oss personopplysninger vi ikke skulle hatt. Dette kunne vi antagelig ha avverget ved å skrive tydelig i vår sak at Kolbergs stedatter selv ved flere anledninger hadde latt seg intervju i pressen. I tillegg hadde hun selv gitt disse opplysningene (og langt flere andre opplysninger) til Pål, som gjorde et intervju med henne tidlig i prosessen. Dette intervjuet har vi foreløpig ikke publisert da kvinnen ikke har ønsket å uttale seg etter å ha blitt konfrontert med de opplysningene vi sitter på.

Martin Kolberg selv har aldri beskyldt Lier kommune for brudd på taushetsplikten. Men flere har tatt til orde for å anmelde kommunen for å ha brutt taushetsplikten. En av dem er tidligere kommuneadvokat i Drammen, Per Otto Borgen, som i en kronikk i Drammens Tidende mente Fylkesmannen burde granske saken. Det samme mente Terje Marøy, som driver nettstedet Stigmavakten. I motsetning til Borgen gikk han til det skritt å melde det han mente var brudd på taushetsplikten inn for Fylkesmannen i Buskerud. Marøy mente «taushetsbruddet» var så alvorlig at det måtte granskes.

Det fikk han imidlertid ikke gehør for. «Fylkesmannen kan ikke foreta en vurdering av de påstander du fremsetter. Det vil være umulig for kommunen å kunne dokumentere at de *ikke* har sagt noe, og media har kildevern og vil derfor heller ikke kunne gi slike opplysninger. Fylkesmannen er imidlertid kjent med at den aktuelle ordningen har vært omtalt i media tidligere blant annet fra tjenestemottakers side og vi kan derfor ikke utelukke at dette kan være kilden til avisens opplysninger», skriver Fylkesmannen i sitt svar til Marøy. Han unnlater for øvrig både i dette brevet og når han kontakter oss eller kommenterer nettsaker som omhandler BPA, å nevne at han er gift med Vibeke Marøy Melstrøm, som er daglig leder i Uloba. Dette firmaet hadde i 2011 en årsinntekt på rundt 600.000 kroner bare på BPA-ordningen til Kolbergs barnebarn.

Stesønnens rettssak

Sent på kvelden 19. november, under surfing på VG Nett, får Silje seg en overraskelse. «Politikerstesønn tiltalt for drapstrusler mot Stoltenberg» er VG Netts overskrift. Rettssaken skal starte 26. november og vare i sju dager. Selv om VG Nett ikke identifiserer stefaren til den tiltalte, vet vi at det er Kolberg det er snakk om. Da stesønnen ble pågrepet visste vi hvem han var, men unnlot å skrive om det fordi vi mente det umiddelbart ville føre til at Kolberg ble identifisert. Vi mente at det ikke var riktig på det tidspunktet.

Problemet nå var at rettsaken mot stesønnen kolliderte med vår opprinnelige publiseringsplan. Vi hadde i utgangspunktet planlagt å publisere vår første sak torsdag 29. november. Hadde vi gjort det, ville rettssaken mot stesønnen fortsatt ikke vært over. Vi mente det ville utsette Kolberg og hans familie for en for stor belastning. Stesønnen var også tiltalt for trusler mot Kolberg selv, så vi antok at dette var en vanskelig sak for familien.

Bedre ble det kanskje ikke da Dagbladet 23. november identifiserer Kolberg som stefaren til mannen som er tiltalt for trusler mot statsministeren. Stesønnen får anonymt «snakke ut» i Dagbladet, hvor han hevder at han ikke ville drepe Stoltenberg og Kolberg. Denne identifiseringen gjør situasjonen enda vanskeligere for oss. Plutselig vet hele Norge om Kolberg-familiens vanskelige situasjon. Og skal vi identifisere Kolberg når Dagbladet alt har gjort det? Vi bestemmer oss for å prøve å få Kolberg til å kommentere saken. Han har ikke villet gjøre det tidligere, og han har heller ikke gitt noen kommentar til Dagbladet. Ikke uventet avviser han å si noe som helst om rettssaken. Vi gjør derfor vår egen vurdering og velger å ikke identifisere Kolberg. Dermed kan vi heller ikke skrive noe som helst om saken siden den per definisjon ikke angår noen i vårt nedslagsfelt.

Rettssaken gir oss imidlertid en unik mulighet til å få et innblikk i Kolbergs familieliv. Ragnhild er til stede i retten både når stesønnen, Kolberg selv og hans kone vitner. Kolberg forklarer at påkjenningen rundt truslene var så stor at han vurderte å trekke seg fra stortingslisten til Buskerud Ap. Det kommer fram flere opplysninger som er interessante for den saken vi jobber med. For eksempel sier Kolberg at han har tatt flere telefoner til offentlige ansatte for å hjelpe stesønnen, og at han er blitt truet til å misbruke sin autoritet. Da Kolberg ikke gjorde det, ble stesønnen rasende og mente han sviktet og ikke holdt lovnader.

Selv om vi er til stede i retten, publiserer vi ingenting. En grunn er at vi fortsatt mener at det ikke er riktig å identifisere Kolberg siden det ikke er han som har gjort noe galt. En annen årsak er at vi tenker at vi ved å ikke omtale saken, ikke kan beskyldes for å utsette Kolberg for en urimelig belastning når vi begynner å trykke våre saker. Som lokalavisjournalister har vi opplevd dette mange ganger. Vi er nødt til å ta større hensyn til folks privatliv enn det rikspresen gjør. For mange treffer det langt hardere å få «juling» i lokalpressen enn i VG og Dagbladet.

Til tross for det uheldige sammenfallet med rettssaken mot Kolbergs stesønn, kunne vi ikke vente for lenge med å publisere det vi satt på. Buskerud Ap skulle ha nominasjonsmøte 15. desember, og vi ville ha saken på trykk før det. Løsningen ble å vente én uke i forhold til opprinnelig publiseringsplan,

og trykke den første saken 6. desember i stedet. Vi måtte publisere på en torsdag siden det er den ukedagen Lierposten kommer ut. Utsettelsen ga oss bedre tid til research, men var samtidig vanskelig siden vi ikke kunne gjøre konfrontasjonsintervjuet med Kolberg før det nærmet seg publisering. På dette tidspunktet var vi bare klare for å få det overstått.

Spesielle erfaringer

Produksjonsutfordringer

I oktober ble Drammens Tidendes typografer sendt til daværende Edda Medias felles produksjonssenter i Moss. Samtidig ble produksjonssystemene lagt om slik at alle aviser som ble produsert i Moss, hadde tilgang på hverandres kataloger. Det betydde på det tidspunktet at både Fredrikstad Blad, Moss Avis, Laagendalsposten og Lokalavisene Oslo i teorien kunne se hva vi jobbet med. Drammens Tidendes produksjonsredaktør Lars Arntzen er en mann som liker å være på den sikre siden. Han sørget derfor for å legge sakene på datoer langt fram i tid slik at ikke noen andre skulle komme over dem ved en tilfeldighet.

Med typografer mange mil unna redaksjonen, har malstyring blitt det nye mantraet i Drammens Tidende. Alt fra den minste notis til den største reportasje skal nå lages i mal, og det er ikke enkelt å komme med endringer på sidene helt opp mot deadline, slik vi kunne tidligere. I de fleste saker bruker vi standard maler, som vi velger fra et malbibliotek. I denne saken ville vi ha spesiallagde maler til noen av sakene. Dette kan ta litt tid å organisere, så vi begynte med uttegningen av sakene allerede en ukes tid før den første skulle på trykk. Så lang tid i forveien kan det være vanskelig å vite om man skal ha én eller to undersaker og to eller tre støttebilder. Selvsagt stemte ikke alltid kartet med terrenget da det kom til stykket, så det ble både en del justering av allerede spesiallagde maler, og spesiallagde maler som ble droppet til fordel for standardmaler. Det er ingen tvil om at vi som journalister må bruke mye mer tid på å tenke form enn vi gjorde tidligere. I tillegg opplever vi noen ganger at det er malene som styrer journalistikken og ikke omvendt.

Martin Kolberg blir personlig

Vi har som nevnt vært opptatt av å verne Kolbergs barnebarn så godt som mulig. I det første utkastet til den første saken hadde vi for eksempel ikke skrevet noe om hva bedragerisaken mot Kolbergs stedatter gjaldt. Vi hadde ikke nevnt hans funksjonshemmede barnebarn med ett ord. Da Kolberg hadde fått lese gjennom sitatene sine, ville han ha inn en endring. I setningen: «Kolberg mener Lier kommune må akseptere at pårørende til multifunksjonshemmede barnebarn som har et engasjement, tar kontakt», var det han som la til «multifunksjonshemmede barnebarn».

Da saken eksploderte i riksmidia, sendte Kolberg ut en pressemelding. Der går han langt mer inn i familiens privatliv enn vi har gjort i vår sak. Kolberg skriver at hans multifunksjonshemmede barnebarn er en kvinne på 25 år. Han skriver at datteren i mange år har vært alenemor. Kolberg forsøker å fremstille sin kontakt med Lier kommune som en privatsak, og understreker at han bare har kontaktet kommunen som enhver annen bestefar ville gjort. Han viser også til at det var halvannet år siden han kontaktet rådmannen og kommuneadvokaten i Lier.

Utover dagen blir Drammens Tidende og Lierposten beskyldt for å «rote i Kolbergs privatliv». Men det er faktisk han selv som går ut med at barnebarnet er multifunksjonshemmet, at hun er en kvinne og at hun er 25 år. Arbeiderpartiet fortsetter å kjøre på at dette er en privat sak, noe som tar fokus bort fra anmeldelsen og at Kolberg faktisk kontaktet kommuneledelsen i en politisak. Partiet følger denne strategien bevisst og får god hjelp av VG.

På VG Nett forteller Kolberg om hvordan familiens forhold til Lier kommune har vært opp gjennom årene. Han reagerer på ordfører Helene Justads (H) uttalelser om at denne saken har fått ansatte i kommunen til å gråte på jobb. «Vi har grått mer enn dem», sier Kolberg til VG Nett. Igjen er det han som går inn i familiens privatliv og ikke pressen. Et par dager etterpå er også parlamentarisk leder og Ap-nestleder Helga Pedersen ute på VG Nett. «Jeg reagerer på de ganske detaljerte beskrivelsene av Martins barnebarn og at hun er multihandikappet. Vi som er politikere skal tåle å svare på kritiske spørsmål og å bli kikket i kortene. Men vi fortjener ikke å få privatlivet til våre familiemedlemmer brettet ut i mediene på denne måten», sa hun.

Konklusjon:

Gjennom vårt arbeid fikk vi svar på en rekke spørsmål. Vi viste følgende:

- Martin Kolberg hadde presset kommunetopper i sin stedatters politisak. Både kommuneadvokaten og rådmannen opplevde dette som ubehagelig og utidig.
- Martin Kolberg tok direkte kontakt med politietterforskeren i saken.
- Martin Kolberg har ringt til offentlige ansatte og stilt spørsmålet: «Vet du ikke hvem jeg er?» Ansatte opplevde det som et forsøk på å påvirke dem i deres arbeidssituasjon til gunst for Kolbergs familiemedlemmer. Kommunalsjefen bekrefter at telefonene fra Kolberg er velkjent, og at flere ansatte i kommunen har opplevd noe lignende.
- Martin Kolberg går ut mot egen regjering og jobber rikspolitisk for å rettighetsfeste BPA, en ordning familien har sterk personlig interesse i.
- Kolbergs multihandikappede stedatter har en av landets største BPA-ordninger med over 303 timer hjelp i uka. Kostnaden er seks millioner kroner årlig. Ordningen er blitt gradvis utvidet etter gjentatte klager til Fylkesmannen i Buskerud.
- Det finnes ingen oversikt over størrelsen på BPA-ordningen. Ingen kunne bekrefte at dette var landets største.
- Politiet innrømmet dårlig etterforskningsarbeid, og satt sine eksperter i økoteamet på saken etter omfattende medieomtale.

Vi jobber fortsatt med flere spor i denne saken og vil følge opp med flere artikler i 2013.

Vedlegg 1

Kildeliste

Muntlige kilder:

Lier kommune:

Hans-Petter Christensen, rådmann

Anneke Borgli, kommuneadvokat

Bjørn Harry Støle, kommunalsjef

Jorunn Schwenke, pensjonert undersvinningsinspektør

Ole Bjørn Roald, pensjonert rektor

Ti-talls ansatte

Nav:

Elisabeth Torgersen, saksbehandler Nav

John Eckhoff, kommunikasjonsrådgiver Nav

Politikere i Lier:

Helene Justad, ordfører (H)

Gruppeleder Søren Falch-Zappfe, gruppeleder Høyre

Geir Garnås, leder Lier Ap

Tonje Evju, gruppeleder Ap

Aud Harriet Kolberg, kommunestyremedlem Ap

Nina Johnsen, gruppeleder Venstre

Paul Christian Justad, leder Kontrollutvalget

Arne Liudalen (Frp), medlem kontrollutvalget

Stortingpolitikere:

Martin Kolberg, Ap

Helga Pedersen, Parlamentarisk leder Ap

Lise Christoffersen, Ap

Laila Gustavsen, Ap

Nina Mjøberg, Ap

Anders Werp, H

Ulf Erik Knudsen, Frp

Øvrige politikere:

Raymond Johansen, partisekretær Ap

Bjørn Tore Ødegården, leder Buskerud Ap

Roger Ryberg, leder Buskerud Aps nominasjonskomite

Kjell Bjørndalen, leder Øvre Eiker Ap

Niclas Tokerud, leder Buskerud Auf

Bent Inge Bye, AP-ordfører Nedre Eiker

Pia Nordhagen, leder Hurum Ap

Vegard Eliassen Stillerud, leder Drammen Ap

Masud Gharakhani, Ap-gruppeleder Drammen

Lier Lensmannskontor:

Arne Lauvålien, lensmann

Rune Engevik, etterforsker

Statsadvokaten:

Bjørn Kristensen, statsadvokat

Søndre Buskerud politidistrikt:

Jarle Vist, politiadvokat

Dag Lyngås, påtaleansvarlig

Hans Lyder Haare, politiadvokat

Ole Johan Brett, leder av Økoteamet

Uloba:

Vibeke Marøy, daglig leder

Jan Kåre Stura, styreleder

Knut Flaaum, styreleder eiendomsselskapet

Hans Hjellemo, senior kommunikasjonsrådgiver

Frode Christensen, juridisk leder

Ekspert:

Jostein Askim, førsteamanuensis i statsvitenskap, Universitet i Oslo

Frank Aarebrot, valgforsker

Jan Fritjof Bernt, professor Universitetet i Bergen

Tina Søreide, korrupsjonsekspert og post doctor i rettsøkonomi, Universitetet i Bergen

Birthe Eriksen, forsker Universitetet i Bergen

SSB

Andre kommunetopper:

Lars Bjerke, rådmann Asker kommune

Arve Varden, leder av fagforeningen for rådmenn og andre ledere

Helge Eide, direktør for interessepolitikk KS

Advokater:

Anneke Borgli, kommuneadvokat Lier kommune

Frode Lauareid, advokat KS

Sjak Haaheim, advokat DT

Juridisk avdeling, Helse- og omsorgsdepartementet

Vi har også snakket med en rekke kilder som er lovet anonymitet som vi derfor ikke kan sette i noen gruppe.

Skriftlige kilder:

Rundskriv:

Helse- og omsorgsdepartementet, rundskriv 1-15/2005: Utvidelse av BPA ordningen

Helse- og omsorgsdepartementet, rundskriv I-20/2000 til Lov om sosiale tjenester: BPA

Rapporter:

Vestregionens: BPA – status for ordningen og prinsipper for god organisering

Buskerud kommunerevisjon: Rapport om BPA-ordningene

Helsedirektoratet: Kostnadsberegning av BPA

Econ Pöyry: BPA i samfunnsøkonomisk perspektiv

Telemark kommunerevisjon: BPA i Skien kommune

Justitierådet i Sverige: Åtgärder mot fusk och felaktigheter med assistansersättning.

Kommunesamarbeidet i Vestfold: BPA delrapport del 2.

BDO: Rapport om overtid til Oslo kommune

Årsrapporter og regnskap fra Uloba

Lier kommune:

Sakspapirer og vedtak i kommunestyre, formannskap, teknisk utvalg

Postlistedokumenter

Rettsinstanser:

Tiltale fra Oslo tingrett

Kjennelse fra Drammen tingrett

Dom fra Drammen tingrett

Diverse:

Avisartikler i Dagbladet, VG, Aftenposten

Postlistedokumenter fra OEP, Helsedirektoratet, Helse- og omsorgsdepartementet og Fylkesmannen i Buskerud

Databaser og registre:

Brønnøysundregistrene

Bizweb.no

Proff.no

Skattelister

Ssb

Søkemotorer/andre nettsteder:

Google.com

Translate.google.com

Maps.google.com

Metacrawler.com

Web.archive.org (Wayback machine)

Pipl.com

Vedlegg 2

Publiseringsliste

6.12.12:

Side 1: Hovedoppslag (Lierposten og Drammens Tidende)

Tittel: Kolberg presset Liers ledelse i politisak

Side 6 og 7:

Stikkittel: Kolbergs stedatter anmeldt for bedrageri. Kolberg kontaktet rådmann og kommuneadvokat

Tittel: Presset kommunetopper i politisak

Side 8:

Stikkittel: Statsadvokat grep inn. Politiet tar selvkritikk for dårlig arbeid

Tittel: Må etterforske på nytt

07.12.12:

Side 1: Hovedoppslag

Stikkittel: Flere har følt seg presset av Kolberg

Tittel: «Vet du ikke hvem jeg er?»

Side 6-7:

Stikkittel: I åpen strid med egen helseminister. Arbeiderpartiets landsmøte snudde

Tittel: Gikk ut mot egen regjering

Undersak: Koster Lier seks millioner i året

Side 8-9:

Stikkittel: Tok gjentatte telefoner i barnebarnets sak

Tittel: Kolberg: - Vet du ikke hvem jeg er?

Undersak: Ekspertes: Gal måte

Side 10-11:

Stikkittel: Martin Kolberg reagerer sterkt på Lier kommune

Tittel: - Dette er en privatsak

Undersaker: Reaksjoner

08.12.12:

Side 1: Hovedoppslag

Tittel: «Jeg synes det blir vanskelig å drive valgkamp etter dette»

Side 8 – 9:

Stikkittel: Kontrollutvalgets leder skuffet over egen partitopp

Tittel: Ap-politiker går ut mot Kolberg

Undersak: Helga Pedersen: - Har rett til å engasjere seg.

Side 10:

Stikkittel: Politikere støtter de ansatte. Aps gruppeleder avviser press fra Kolberg

Tittel: - Står sammen i Lier

Undersak: Lise Christoffersen: - Kolberg er ingen solospiller

Side 2 og 3:

Innspill: Vet Martin Kolberg hvem han er? (av Geir Arne Bore)

10.12.12:

Side 1: Henvisning

Side 6 og 7:

Stikkittel: Oppvaskmøte i Lier Ap. Kolberg svarte på styrets spørsmål. Lokallaget ferdig med saken

Tittel: Forventer at det ikke skjer igjen

Undersak: Helga Pedersen angriper ordføreren i Lier

11.12.12:

Side 1: Hovedoppslag

Tittel: Politiets eksperter overtar

Side 8 og 9:

Stikkittel: Politiet ser alvorlig på saken. Medieomtale avgjørende. Kommuneadvokaten i Lier fornøyd

Tittel: Etterforskes av økoteamet

Undersak: Anders Werp: - Ikke naturlig for Lier å kontakte Ap

12.12.12:

Side 1: Henvisning

Side 8 og 9:

Stikkittel: Store utbyggingsplaner på Gulskogen. Sitter på enorme verdier. Ikke bekymret for økonomien

Tittel: Har tjent seg rike på kommunene

Undersak: Refset kommunetopper

14.12.12:

Side 1: Henvisning

Side 7:

Stikkittel: Nominasjonsmøte i Ap i morgen

Tittel: Har partiet i ryggen

Side 2 og 3:

Innspill: Åpenhet og maktbruk i Lier (av Geir Arne Bore)

18.12.12:

Side 1: Henvisning

Side 10 og 11:

Stikkittel: Utbredt juks med personlig assistanse i Sverige. KS advokat tror det er like lett å jukse i Norge

Tittel: Åpent for økonomisk misbruk.

Undersak: Kan lære av Sveriges erfaringer. Har bedre oversikt

Tilleggssaker publisert på dt.no:

6.12.12:

Tittel: [Derfor ble Kolbergs stedatter anmeldt](#)

Tittel: [- En umenneskelig situasjon](#)

Tittel: [Werp om Kolberg: Meget alvorlig](#)

Tittel: [- Dette er en privatsak](#)

8.12.12:

Tittel: [Kolberg var tilstede på eget oppvaskmøte](#)

9.12.12:

Tittel: [Tar til motmæle mot Aps nestleder](#)

11.12.12:

Tittel: [Refset kommunetoppene fra talerstolen](#)

15.12.12:

Tittel: [Takket for tilliten](#)